

М. Єдикоева

**СТАРОВИННА БУКОВИНСЬКА ЛІРИЧНА ПІСНЯ «ОЧЕНЬКА МОЇ ЧОРНІ»
У ВИКОНАВСЬКІЙ ВЕРСІЇ ХРИСТИНИ СОЛОВІЙ**

М. Yedykoieva

**AN OLD BUKOVYNA LYRIC SONG "THE END OF MY BLACK EYES"
IN THE PERFORMANCE VERSION OF KHRYSTYNA SOLOVIY**

В українській традиції народна пісня супроводжує людей усе їх життя — від народження й до смерті. Її присутність охоплює найважливіші події та підтримує д часи скрути, оспівує як сімейні історії, важливі історії спільноти, так і історію усього нашого народу, а також цілі епохи. Тому, вивчаючи, аналізуючи, співаючи народні пісні, люди починають глибше відчувати свій зв'язок із предками, відтворюють події минулого та наповнюються відповідними емоціями і величчю історії власного народу. Вивчаймо своє минуле, щоби бути вартими власного майбутнього, як закликав український поет Максим Рильський. Вивчаймо своє минуле через народну пісню, через народнописенні традиції рідного краю!

На наш погляд, давня буковинська лірична пісня «Оченька мої чорні...» у виконанні української попспівачки Христини Соловій яскраво презентує красу та глибину української традиційної пісні. Цю виконавську версію, створену разом із музикантами-інструменталістами Павлом Литвиненком (родес, синтезатори, бас-синтезатор, ударні, продюсування та аранжування), Микитою Юдіним (електрогітара), включено співачкою у власний альбом «Любий друг» (2018). Вона варта ретельного аналізу для виявлення особливостей, найкращих рис, творчих знахідок сучасних митців для можливості впровадження цього досвіду у подальшу виконавську практику.

Лірична пісня «Оченька мої чорні...» побутує на Буковині, народнописенну традицію якої найяскравіше в сучасному сольному вокальному мистецтві представляють такі збирачки фольклору, дослідниці та співачки, як Рахіля Руснак, Марія Миколайчук, Оксана Савчук та Уляна Горбачевська.

Ця родинно-побутова пісня, як зразок української народнописенної лірики, відбиває особисті почуття, думки, пов'язані з любовними переживаннями та гіркою розлукою, що говорить про належність її до однієї з трьох великих груп родинно-побутових пісень, найбільшої за кількістю зразків, а саме до групи пісень про кохання (дошлюбні взаємини). Як зазначають дослідники, основною ознакою жанру ліричної пісні, який виник значно пізніше ніж обрядові жанри, є ліризм як естетичне сприйняття, осмислення дійсності крізь призму людських переживань. Традиційний спів у цьому жанрі набував ознак саме художньої творчості.

Образність поетичного тексту включають такі яскраві образи — символи, що формувалися протягом віків на основі вірувань і уявлень ще первісної людини. Широко застосовано також такий засіб виразності поетичного тексту, як порівняння. «А ми ся так любили, як голуби в парі», «А тепер розійшлися, як по небу хмари», «А ми ся так любили, як голуби у стрісі», «А тепер розійшлися, як туман по лісі».

Пісня має форму 3-рядкової строфи, де 3-й рядок повторює 2-й. Кожен рядок має 2 сегменти. Складочислова будова 7+6 / 7+6 / 7+6 не зазнає змін протягом всієї форми. Особливості мелодики в поєднанні кантіленності (довгі ноти в закінченнях, протяжні голосні) та речетативності (близькість до інтонацій

розмовної мови). Протяжність останніх звуків кожного рядка — довгі кінцеві звуки, що, нібито, резонують у гірській акустиці — є характерною для місцевої традиції виникнення цієї пісні. Мелодія починається з енергійного руху вгору чистої квати, а продовжується поступовим рухом низхідного напрямку, який є переважним у розвитку мелодії протягом твору.

Христина Соловій — досвідчена співачка та виконавиця лемківських народних пісень. Саме з піснею «Горе долом ходжу...» вона потрапила у команду до Святослава Вакарчука на українському телевізійному конкурсі «Голос країни» і стала відомою. Треба зазначити, що виконавська версія буковинської пісні «Оченька мої чорні...» зберігає специфіку регіональної вокально-тембрової традиції в умовах сцени. Цей факт наближає творчість співачки, пов'язану з презентацією народної пісенності, до принципів виконавського фольклоризму типу трансляції.

Щемливий текст, що не має в собі драматичності сумної історії, а доносить зажурливі спогади молодій дівчині; меланхолійна мелодія, що навіює відповідний настрій та атмосферу — те, що вражає слухачів. Виконання Христіною Соловій трагічної пісні «Оченька мої чорні...», що притягує своєю простотою, дало «нове дихання» для цього народнопісенного твору, адже є прикладом синтезу давнього й сучасного.

Це так прекрасно, коли сучасні відомі співаки виконують давні зразки народної творчості!

І. Катинський

ТИПОВА РИТМІЧНА МОДЕЛЬ (4+4) ТА ЇЇ МОДИФІКАЦІЇ В ЩЕДРІВКАХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

І. Katynkyi

THE TYPICAL RHYTHMIC MODEL (4+4) AND ITS MODIFICATIONS IN THE CHCHEDRIVKY OF WESTERN PODILLIA

У щедрівках Західного Поділля найчастіше зустрічається типова ритмічна модель, в основу якої покладено висхідний йонік (♩♩♩). Саме вона впливає з восьмискладового цезурованого вірша-строфи 4+4 (українські вчені Філарет Колесса, Володимир Гошовський, Анатолій Іваницький, Олег Смоляк називають її типовою в жанрі щедрівок). Її новизна для дослідників полягає в тому, що на регіональному рівні вона може бути представлена модифікаціями як на рівні строфи, так на рівні приспіву. Із 220 щедрівок, поданих у збірнику «Щедрівки Західного Поділля» (Олег Смоляк, Тернопіль, 2015), така ритмічна модель присутня у 60 варіантах. Стабільність такої моделі пов'язана з функціональною прив'язаністю пісень цього жанру до другого великого різдвяного свята Водохреща (Щедрого вечора). Адже напередодні цього свята й упродовж нього в Західному Поділлі від давніх часів й до сьогодні виконуються щедрівки (їх, зазвичай, виконують як молодіжні щедрувальні гурти, так і поодинокі діти-підлітки). Основною прикметою для визначення їхньої типовості як на рівні складочислення строфи (4+4), так і ритмічної моделі (♩♩♩) передусім є їхній приспів. («Щедрий вечір, добрий вечір», «Щедрий вечір, святий вечір»). Хоча у щедрівках давнішої фольклорної строфи відсутній приспів. Його відсутність вказує на те, що первісні щедрівки формувались на рівні простого музичного речення. Сміслові навантаження змісту щедрівки було закладено в їхніх сюжетах. Прикладом щедрівки з восьмискладовою